

**АВТОРСКА СПРАВКА ЗА ПРИНОСНИЯ ХАРАКТЕР
НА ТРУДОВЕТЕ и СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ЗА УЧАСТИЕ В
КОНКУРСА**

на гл. ас. д-р Анета Дончева Дончева

Настоящото резюме се отнася до публикациите, представени за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент“ по 3.5. Обществени комуникации и информационни науки /Книгознание, библиотекознание, библиография –Организация и управление на библиотеките/, обявен в ДВ, бр.24 от 16.03.2018 г.

Представени са публикации в областта на *библиотекознанието*, за дейности, свързани с *организацията и управлението на библиотеките*, както и такива, имащи връзки с други библиотечни дейности- организация и управление на информационните ресурси; потребители и ползване на библиотеките; международна дейност на библиотеките; проектна дейност на библиотеките; библиотечен маркетинг и други.

Общо библиотекознание. Организация и управление на библиотеките.

Монографията „*Видове библиотеки при промяна на парадигмата на библиотечната теория и практика*“ (5)¹ е издадена на основата на дисертационния труд на автора със същото заглавие. За първи път в България се обобщават нови факти в подкрепа на тезата за промяна на парадигмата на библиотечната теория и практика. Чрез собствена методика, включваща система от критерии и анализ на източници за първи път се открояват и систематизират мащабите на промените от началото на XXI век в българските библиотеки и на тази основа са изведени възможните трансформации на видовете. Анализирани са основните тенденции в развитието на видовете библиотеки и връзките между тях, включително новите технологични модели, състоянието на видовете библиотеки на границата между съществуващите и действащи до сега библиотеки и библиотеките на бъдещето. Изследвани са новопоявилите се видове и тяхното отличие от досегашните.

Статията „*Характеристика на вида „национална библиотека“ и съвременни тенденции в неговото развитие*“ (21) е в духа на продължаващото активно обсъждане в професионалните среди и обществото на перспективите, които имат националните

¹ Номерацията е от **Списъка на публикациите за участие в конкурса.**

библиотеки в XXI в. Представени са редица изменения в работата на вида „национална библиотека“, като се обръща особено внимание на технологичните промени, които са довели до изменения на задачите, до промени в състава на колекциите, до появата на нови и усъвършенстването на стари услуги. Представени са също така и редица организационни и координационни проблеми, позволяващи на вида да съществува в една хибридна среда. Направен е анализ на преосмислените приоритети, дейността, поведението на вида в конкурентната среда на информационния пазар. Поставени са за дискусия въпросите, които си задават всички европейски и други страни, за план и нови насоки във визиите и стратегиите за развитието на този вид библиотеки, както и за старите и новите им задачи. Разсъждава се как може да бъде прокаран мост към функционирането на вида „национална библиотека“ в бъдеще.

Наръчникът на библиотекаря *„Организация и управление на работата в обществената библиотека“* (2), (съавтор Ал. Димчев), както и *„Учебник по библиотекознание и библиотечен мениджмънт“* (4), (съавтори Ваня Грашкина-Минчева и Елена Георгиева) са създадени за нуждите на обучението на българските библиотекари. Наръчникът съдържа материали за нуждите на тематичното обучение на обучители по направление 2: Организация и управление на работата в обществената библиотека в рамките на Програма „Глобални библиотеки“- България. Съдържанието на учебните материали се състои от два модула: Модул 1: Визия за съвременната българска обществена библиотека и Модул 2: Управление на обществената библиотека. Организация на библиотечните ресурси. Материалите са структурирани като текст, методика и презентации. Целта е да подпомогнат работа на обучителите, които работейки с групи от библиотекари да могат да променят и напасват съдържанието към потребностите на участниците, без да се нарушава системата на курса.

Учебникът предлага систематизирано изложение по важна група от логически свързани специални учебни дисциплини, част от задължителната професионална подготовка на въведена нова образователна степен за заемане на библиотечна длъжност– библиотекар със средно образование и професионална квалификация. Разработен е на базата на общоприетите постановки в библиотекovedската наука, действащата нормативна база и натрупания опит от проведените обучения в рамките на ББИА в периода 2010–2013 г. Обхванати са темите, свързани с общото библиотекознание; дефинирането на понятието „библиотека“ и нейната мисия и функции; националната система на библиотеките в България; управлението и организацията на библиотеката; лидерските подходи в управлението на библиотечния

персонал; нормативната уредба за библиотеките; библиотечния маркетинг и връзките с обществеността. Обхватът на съдържанието и стилът на изложението са съобразени с целите на обучението и нивото на подготовка на обучаемите. Учебникът запълва една съществена празнота от учебна литература по общо библиотекознание и библиотечен мениджмънт. Той може да се ползва и като ръководство в сферата на организацията и управлението на библиотеките.

Нормативна уредба на библиотеките

В областта на нормативна уредба за библиотеките авторът работи от началото на своята професионална кариера. След промените от 1989 г. има принос в създаването на най-голямата част от нормативните документи за българските библиотеки- проекти за закони, наредби, стандарти и др. Основните публикации на автора в тази област са свързани с хармонизирането на европейските политики за научен подход в библиотечното дело и прилагането им в нормативната уредба на библиотечното дело в България, както и с въвеждането на добрите практики в тази област.

Тук са представени две публикации. Третото издание на *Сборника с нормативни документи за библиотечното дело в България (№3)* (съавтор А. Димчев) е последното и допълнено издание на сборника с нормативни документи в областта на библиотечното дело в България. То включва и нормативни документи за периода 1989- 2012. Без излишна скромност съставителят А. Дончева трябва да отбележи, че първото издание на сборниците с нормативни документи за библиотеките в България и чуждото законодателство в далечната 1998 година са направени по нейна идея и нейните работни картотеки.

Публикацията *“Проектът за закон за Националната библиотека като неразделна част от библиотечното законодателство в страната“*(7) разглежда проблеми на библиотечното законодателство в страната в този период на развитие и хронологията на работата по изработването на библиотечни закони. Предлага се един по-гъвкав модел за система от библиотечни нормативни актове. Застъпва се тезата за целесъобразността и се дават аргументи за разработването на самостоятелен закон за Националната библиотека. Разкриват се целите и се правят предложения за структурата на подобен закон.

Управление на библиотеката (библиотечен мениджмънт). Управление на библиотечния сектор.

В областта на управлението на библиотеката (библиотечният мениджмънт) и управлението на библиотечния сектор публикациите третираат основно проблеми, свързани с :

➤ Националната библиотечна и информационна политика; стратегиите за развитие на библиотеките и библиотечните мрежи, администрирането и ръководството на библиотеките и библиотечните дейности.

В тази област са представени: изследването (хабилитационен труд) „Библиотечната инфраструктура в България“. [монографията е подготвена за печат в рамките на Издателския план на ФФ, Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“, срок:30 ноември 2018 г.] (1) и предшестващата го статия „Развитие на библиотечната инфраструктура в България“ (26). Библиотечната инфраструктура (БИ) у нас не е изследвана до сега цялостно, особено при настъпилите през последните години съществени промени в развитието на библиотеките и обществото. В изследването е представено понятието БИ и са формулирани основни критерии за изследване на БИ. Подробно са разгледани елементите на БИ – видовете библиотеки като институции; физическия обем и отчасти капацитета на отделните елементи на инфраструктурата; обхвата и достъпа на населението до отделните елементи на БИ ; частично финансовите критерий за нейното развитие. Представени са проблемите при изследването на БИ у нас, формирането и развитието на БИ в България в отделни периоди- от Освобождението до Втората световна война, след Втората световна война до икономическите и социални промени в страната през 1989 г и съвременното състояние на БИ в края на ХХ и началото на ХХІ век. След като са анализирани основните проблеми, свързани със степента на изграденост и възможностите за достъп до БИ в съвременните условия; икономическите и социалните трансформации в българското общество и основните национални стратегически документи и тяхното влияние върху БИ са разработени насоки за развитие на БИ в страната. Направени са предложения за една съвременна и ефективна БИ в България. Поради естеството на работата са представени и анализирани много статистически данни от официалната статистика на страната, представена в публикациите на Националния статистически институт (НСИ) както и резултатите и изводите от направените през последните години проучвания на библиотеките в България. Прегледани са голямо количество научни и приложни публикации в областта на

библиотечното дело. Анализирани са нормативната уредба и водените политики в разгледаните периоди от развитието на БИ. Изследването показва, че проблемите на БИ са много и разнообразни и се нуждаят от сериозни и задълбочени анализи и изследвания. То е един опит, основните от тях да бъдат изявени с цел проправяне на пътя на цялостни реформи на библиотечната система в нашата страна.

Във „Възможности за сътрудничество между националната библиотека „Св.Св. Кирил и Методий“ и публичните библиотеки“ (6) се анализират промените, които настъпиха в страната след 1990 г. и предизвикаха и повлияха върху понататъшното развитие на връзките между националната и публичните библиотеки. Разкриват се обстоятелствата за нарушаване на различните видове връзки на кооперация, координация, интеграция и централизация между библиотеките, на несистемност при поддържането им в рамките на мрежите на отделните видове библиотеки. Предлагат се виждания за развитието на сътрудничеството в съвременните условия след преразглеждане на връзките между отделните библиотеки.

Публикацията „Национално съгласие за динамичното развитие на библиотеките“ (24) поставя въпросът за национално съгласие относно дългосрочността по отношение на реформите и структурирането на библиотечната система в полза на гражданите.

Авторът има натрупан много голям опит в работата с обществените библиотеки и като част от тази работа представя своята разработка за новата роля на обществените библиотеки, в която за първи път у нас е направен цялостен преглед на съвременните виждания, насоки, стратегии и планове за развитие на обществените библиотеки и стратегическите приоритети за основните роли на съвременните обществени библиотеки. Тази разработка е представена на Национален форум "Библиотеките днес" на Фондация „Глобални библиотеки-България" през 2016 г. и е отразена в статията „Стратегическите приоритети на българските публични библиотеки на благо на съвременните читатели“ (27). Акцентира се върху съвременната роля на обществената библиотека като важен източник на знания, пространство за обучение, култура и социална комуникация. За необходимостта да бъдат инициирани разработки на ръководни принципи, приоритети, възгледи и стратегии за бъдещото развитие на обществените библиотеки.

➤ Международно сътрудничество

Съществена част от работата на автора е свързана с международното сътрудничество на библиотеките и тук са представени две публикации, разкриващи нови инициативи за сътрудничество на Националната ни библиотека. Публикацията „Регионалното сътрудничество на националните библиотеки“ (10), (съавтор Д. Кръстева) ни показва инициативата за осъществяване на проекти със сродни културни институции в страните от Югоизточна Европа и създаването за първи път на Асоциация на Националните библиотеки от Югоизточна Европа с цел укрепване на връзките между тях и по-лесно интергриране в европейските структури. Представя се организацията за постигнатото Споразумение и създадения Интернет портал .

„Участие на Народната библиотека в международни професионални инициативи“ (11) разглежда най-важните направления, в които се осъществява международната дейност на Библиотеката в променените условия след 1989г. и търсенето на нови възможности за участие в различни проекти и програми до влизането на страната в ЕС. Коментират се и проблемите на двустранните отношения и двустранните договори за сътрудничество с националните библиотеки в Европа и света.

➤ Управление на библиотеката. Мениджърски роли и умения на библиотечният мениджър

По тези проблеми в библиотекознанието у нас няма много публикации и затова авторът е особено пристрастен към тях. Двете публикации в сборника “ *The library and the woman* “ са продиктувани от участието в Програмата "Мост между цивилизациите" (България - ИР Иран) , финансирана от Фондация "Отворено общество" на основата на двустранния договор за сътрудничество между националните библиотеки на България и Иран и са свързани с Международната научна конференция "Библиотеката и жената“. Това са „ *The Woman, The Library and the Bridge between Civilizations*“ (8) и „*The Woman - Librarian and Manager*“ (9). Те третираат проблемите на участието на жените в управлението, в което те внасят своите уникални способности, умения, навици, стил на делово поведение, свой почерк при вземането на решения. Застъпва се тезата, че органичната разлика от мъжа придава на женския принос в управлението иновационен характер, разширява и обогатява мениджмънта преди всичко като практика на управление. Коментират се някои статистически данни за положението на жените в обществото и управленската сфера; съществуващите бариери за кариерата на жените - културни, образователни, юридически, а също така исторически и психологически.

Разкриват се особеностите на стила на жените в управлението. Прави се извода, че в последните десетилетия управлението преминава от технократския и целеви подход към социален, повече отчитащ човешкия фактор и в този смисъл бъдещето е на женското управлението.

Същите интереси и мотиви са продиктували и написването на статията „*Директорът на една съвременна европейска национална библиотека*“ (20). Статията е посветена на проф. Б. Христова - директор на Националната библиотека от м. май 1998 г. до м май 2016 г. и положените от нея големи усилия за развитието за този важен културен, образователен и информационен институт. През призмата на нейните професионални, интелектуални и човешки качества се разглеждат няколко задачи на нашата Национална библиотека, които имат приоритетно значение за нейното европейско развитие и успешно се реализират в мандата на проф. Боряна Христова.

➤ *Видове библиотечен мениджмънт*

За първи път се прави опит да се разкрие едно ново съдържание на мениджмънта, както и особеностите му в съвременната библиотека, което малко се дискутира в нашите професионални среди. Статията „*Мениджмънт на разнообразието в библиотеката*“ (25) разглежда какво включваме в понятието разнообразие; кои са ползите от разнообразието в една организация, респ. библиотеките. Прави се опит да се отговори на въпросите защо разнообразието е от значение за библиотеките и доколко може да осигури растеж и развитие. Отчитайки сериозните организационни промени днес са представени областите, в които работи мениджмънта на разнообразието в библиотеките.

➤ *Организационни и управленски структури в библиотеката*

Въвеждането на ИКТ в библиотеките поставя нови организационни изисквания, свързани с необходимото време, ресурси, професионални умения и контрол на процесите. Тези проблеми са засегнати в статията „*Наложителни промени в структурата на Националната библиотека в ИО*“ (19) като се разкриват предпоставките за промените в Национална библиотека във връзка с изпълнението на проектите „Виртуална библиотека – България“ и изграждане на Единна национална библиотечно-информационна система и наложилите се дейности по дигитализация на колекциите на Националната библиотека и създаването на Дигиталната библиотека.. Описани са основните процеси на осъществяване на промяната- технологични,

структурни и др. Споделени са множеството проблеми и най-честите причини за възникването им при промени в библиотеката.

➤ Организационна култура

Публикацията „*Наблюдения върху формалните и неформалните отношения в организационната култура на библиотеката*“ (22) показва една друга и малко изследвана страна на организационната култура, свързана с неформалния живот в организацията и неформалните отношения между служителите. Направен е опит да се очертаят съществуващите във всяка организация две системи на отношенията- тези, създадени от предписаните процедури, които могат да бъдат институционно санкционирани и рационални и такива, възникналите спонтанно в определени групи на основа на различни видове връзки, негласна договореност и други подобни. Основната база за наблюдения и опит в случая е Националната библиотека като са разгледани многото и различни фактори при формирането на организационната култура в НБ ,свързани с нейната история; с целите и задачите, които изпълнява; със специфичния характер на дейността и; с големината и; с особеностите при нейното управление; с развитието на технологиит; със средата в която функционира и мястото, в което функционира. Направена е характеристика на неформалните отношения, посочени са причини за възникването им, както и възможностите за управлението им. Правят се изводи, че на практика формалните и неформаните отношения взети заедно, могат да осигурят един системен подход за умелото справяне със сложните проблеми на организационната култура, че организационната култура на библиотеката, в частност на НБ, е сложна и многопластова и трябва да бъде постоянно наблюдавана, изучавана и ефективно управлявана.

Организация на работата в библиотеката

В областта на организацията на библиотеката/ките публикацииите представят различните аспекти на библиотечната организация, организацията на ресурсите в библиотеките и са свързани с разкриване на капацитета на отрасъла:

➤ Библиотечен фонд. Библиотечни колекции.

Тук се представя публикацията “ *Ориенталските колекции на Националната библиотека в контекста на процесите по опазването на националното книжовно културно наследство и достъпа до него* “ (12),(съавтор Цв. Панчева). Тези колекции са

избрани за разглеждане поради факта, че всъщност съставляват най-голямото хранилище на писмени паметници на източната наука у нас; важна част са от цялото ръкописно-документалното наследство, съхранявано в Библиотеката и са обект на специално внимание от страна на архивисти и библиотекари - от обособяването им до сега. В статията са посочени и проблемите по изграждането на висококвалифицирани и мотивирани специалисти в тази област- единият е свързан със специфичната и рядката квалификация на специалистите и тяхната научна подготовка и другият - с постоянната необходимост от повече специалисти, поради големите обеми от документи, които се обработват. Посочени са и някои от бъдещите приоритети в работата на Ориенталския отдел- създаването на дигитални документи и стимулирането на достъпа до съдържанието им, инвестиране в научно- изследователски дейности и нови информационни технологии, подготовка и развитие на човешкия ресурс.

➤ *Повишаване капацитета на отрасъла и въвеждането на информационни и комуникационни технологии (ИКТ)*

Този проблем е бил винаги на вниманието на автора от гледна точка на промените в целите, задачите и организацията на съвременните библиотеки. На базата на дейността на най-голямата библиотека в страната (Националната библиотека) са представени дейностите по дигитализиране на библиотечните фондове- приоритети и организация, тъй като авторът има голям професионален принос и опит в организацията на процесите на дигитализация и в ръководството на най-големия проект за дигитализация в българска библиотека. Тук са представени няколко статии- „Проект за Дигитален център на българската национална библиотека“ (13); „*Политика на националната библиотека на България за опазване на културното и историческото наследство чрез интензивно развитие на информационните и комуникационни технологии*“ (16),(съавтор Б. Христова); „Участие на Националната библиотека в международни проекти за дигитализация. Необходими стъпки за интегриране на България в европейското начинание „Еуропеана“ (17), (съавтор Цв. Панчева); „Дигитална библиотека на Националната библиотека „Св. св . Кирил и Методий “ : Проект BG0046 – Дигитализация и запазване на писменото наследство на България“ (18),(съавтор Цв.Панчева). Статиите проследяват всички елементите и цялостната организация на проекта за въвеждане на дигиталните процеси и създаването на Дигитален център в Националната библиотека- предпоставките за възникване, свързани с приоритетното реализиране на програмата за реформи в технологиите;

целите- опазването на културно-историческото наследство на всяка страна в рамките на Европейската общност; съдържанието - кои видове документи и в какъв обем ще бъдат дигитализирани; основните дейности- организиране на пилотен проект, изработване концепция за дигиталната библиотека и др. Представени са етапите на изпълнение на проекта; финансирането му; необходимия персонал за неговото функциониране; материалната и техническата база. Представено е реализирането на големия проект на Националната библиотека -Проект BG0046 – Дигитализация и запазване на писменото наследство на България, финансиран от ФМ на ЕИП и откриването на модерно оборудвания Дигитален център. Представени са целите и изпълнените задачи, самите дейности по проекта и получените резултати. Представени са дейностите по публичност и управление, както и партъорите на проекта. Разглеждат се основните направления и приоритетите в работата на Представя се подробно участието на националната библиотека в международни проекти за дигитализация и международни дигитални библиотеки.

В тази област е представена и работата по един друг голям и реализиран успешно проект на Националната библиотека. В статията “ *Проектът „Виртуална библиотека – България“: нови перспективи и нови шансове*“ (14) се разкрива дейността по реализирането на Проекта „Виртуална библиотека –България”, който има за цел създаването на Единна национална библиотечно-информационна система и модернизирането на българските библиотеки като центрове на знанието в информационното общество.

➤ *Библиотечен персонал*

Публикацията „*Библиотечният персонал в Националната библиотека – гледната точка на един мениджър*“ (15) застъпва становището, че човешките ресурси са един много съществен елемент от функционирането на Библиотеката и тяхното добро управление е изключително важно за реализирането на стратегическите ѝ цели. Развитието и подкрепата на персонала се разглеждат като ключови ресурси и като фактор за осъществяване дейността на Библиотеката. Представя се статистическа картина на състоянието на персонала в Националната библиотека и се прави анализ на най- характерните принципи за управление на човешките ресурси. Акцентира се върху някои от най-съществените елементи при работата с персонала и така се прави опит за разсъждение върху състоянието и бъдещето на персонала в Националната библиотека,

която като най-голямата библиотека в страната е и с най-висока численост на персонала.

➤ Библиотечна статистика. Представяне на резултатите от дейността на библиотеката/ките.

Публикацията „Актуалната библиотечна статистика“ (23) е породена от работата през последните няколко години върху проблема за реформа в библиотечната статистика у нас. Задълбочаването на проблема, нуждата от изследвания и сравнителни анализи са основата Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА) да инициира работа по проблемите на библиотечната статистика и да възложи на автора създаване на модел за библиотечната статистика в страната. Този модел беше представен на Националната кръгла маса „Стандартизацията в библиотеките“, 20-21 окт. 2016 г. в София от автора.

В самата статия е направен опит за разглеждане на проблемите на библиотечната статистика от два важни аспекта- съдържание на библиотечната статистика и организация на библиотечната статистика. Разгледани са съществуващите в страната традиции и е направен анализ на съвкупността от статистически данни и статистическа информация за библиотеките и тяхната дейност; сборът, групирането и анализът на различни статистически показатели, свързани с библиотеката/ките в страната. Разгледани са и библиотечните стандарти за статистика, както и библиотечната документация за събиране на статистическите данни. Представени са методите и начините за събиране и обработка на данните за българските библиотеки в рамките на националната и отраслова статистика. Направен е изводът, че е необходимо да изградим една по-ефективна система за библиотечна статистика в България.

Тук авторът представя и редакторска дейност на книгата на Розвита Пол и Петер те Бьокхорст „Измерване на качеството в библиотеките : оценяване на ефективността“ (31), защото счита, че публикацията е първа по рода си и е професионално издание с голяма нормативна и практическа насоченост. Работата като научен редактор беше свързана с доста трудности при представянето на тази книга на българската професионална общност. Първата причина е че, библиотеките в страните с добре развито библиотечно дело имат вече няколко десетилетия дейност по наблюдението и изследването на индикаторите за ефективност и качество (наричани също така критерии за ефективност), тези индикатори са публикувани даже в наръчници и стандарти, докато у нас подобни изследвания не са правени и този вид

дейност е за някои библиотеки даже непозната. Другата причина е свързана с нарасналата необходимост у нас да се измерват резултатите от дейността на библиотеките.

Необходимостта именно от измерването на резултатите от дейността на библиотеките и предстванянето им пред обществеността родиха идеята за оценка на информационната стойност на уеб сайтовете на регионалните библиотеки (РБ) в България и конструирането на препоръчителен модел на уеб сайт, отразяващ резултатите от дейността на регионалната библиотека. Тази идея беше предложена и се реализира от гл.ас. Е. Попова и гл.ас. А. Дончева и екип от докторанти и студенти в едно изследване на Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ (БИНКП) на СУ през 2017 г. Резултатите от изследването са представени в три публикации „Нови подходи за присъствието на българските регионални библиотеки във виртуалното пространство“ (29),(под печат, съавтор Е. Попова); „New approaches to the presentation of Bulgarian regional libraries in the virtual space“ (28),(съавтор Е. Попова) и „Регионалната библиотека- представяне на нейните ресурси и осигуряване на комуникационни връзки с ползвателите и обществото“ (30) под печат,съавтор С. Пейчева). Публикациите обобщават резултатите от научния проект и имат принос към конструирането на препоръчителен модел на уеб сайт, отразяващ резултатите от дейността на регионалните библиотеки, които като модерни организации имат нужда от повече видимост на техните възможности, за да намират партньорства, да доказват своята реална полза за хората и обществото; да участват във формирането на обществените представи за тяхната ефективност и отношението към дейностите и услугите им. Предлагат се изводи относно по-ефективното представяне на регионалната библиотека във виртуалното пространство.

Подпис:

(А. Дончева)

Хабилитационен труд

1. Дончева, Анета. Библиотечната инфраструктура в България, С. 2018.

[монографията е подготвена за печат в рамките на Издателския план на ФФ, Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“, срок:30 ноември 2018 г.]

Рецензия: проф. дфн Оля Харизанова

Протокол: № 6 от 2.05.2018 на Катедра БИНКП

 Изследването разглежда библиотечната инфраструктура (БИ) и нейната пряка свързаност с нарасналата необходимост през последните години да се измерват резултатите от дейността на библиотеките и ефективността в работата им в условията на нови и бързо развиващи се информационни и комуникационни технологии (ИКТ); голяма конкурентност на информационния пазар и поява на нови информационни стоки и услуги; големи демографски трансформации и смяна на потребностите; поява на хиперсвързаните общества и пренаписване на границите на личното пространство; реформи за демократизиране на системите за образование и обучение; промени в глобалната икономика и нови правила в разходването на публичните средства.

В изследването е представено понятието БИ и са формулирани основни критерии за изследване на БИ. Подробно са разгледани елементите на БИ – видовете библиотеки като институции; физическия обем и отчасти капацитета на отделните елементи на инфраструктурата; обхвата и достъпа на населението до отделните елементи на БИ ; частично финансовите критерий за нейното развитие. Представени са проблемите при изследването на БИ у нас, формирането и развитието на БИ в България в отделни периоди- от Освобождението до Втората световна война, след Втората световна война до икономическите и социални промени в страната през 1989 г и съвременното състояние на БИ в края на ХХ и началото на ХХІ век. След като са анализирани основните проблеми, свързани със степента на изграденост и възможностите за достъп до БИ в съвременните условия; икономическите и социалните трансформации в българското общество и основните национални стратегически документи и тяхното влияние върху БИ са разработени насоки за развитие на БИ в страната. Направени са предложения за една съвременна и ефективна БИ в България.

Поради естеството на работата са представени и анализирани много статистически данни от официалната статистика на страната, представена в публикациите на Националния статистически институт (НСИ) както и резултатите и изводите от направените през последните години проучвания на библиотеките в България. Прегледани са голямо количество научни и приложни публикации в областта на библиотечното дело. Анализирани са нормативната уредба и водените политики в разгледаните периоди от развитието на БИ.

Изследването показва, че проблемите на БИ са много и разнообразни и се нуждаят от сериозни и задълбочени анализи и изследвания. То е един опит, основните от тях да бъдат изявени с цел проправяне на пътя на цялостни реформи на библиотечната система в нашата страна. Това научно изследвания по темата за БИ може да подпомогне органите на управление на национално и регионално ниво за развитие на инфраструктурата, при разпределянето на ресурсите, отчитайки съответните проблеми и специфики. Институциите и експертите могат да използват резултатите от подобно изследване при разработване на стратегии за

развитие на сектора. Немаловажна цел е и информираността на обществото относно състоянието на БИ, защото гражданите са данъкоплатци и ползватели на библиотеките.

Монографии, учебници, учебни пособия, сборници

2. Дончева, Анета и др. Организация и управление на работата в обществената библиотека : Наръчник на библиотекаря / Анета Дончева, Александър Димчев. – София: [Програма «Глобални библиотеки- България»], 2011. - 88 с. [Приложение:Сб. с презентации, 93 с.]

 Материалите са създадени за нуждите на тематичното обучение на обучители по направление 2: Организация и управление на работата в обществената библиотека в рамките на Програма „Глобални библиотеки“- България. Съдържанието на учебните материали се състои от два модула: Модул 1: Визия за съвременната българска обществена библиотека и Модул 2: Управление на обществената библиотека. Организация на библиотечните ресурси. Материалите са структурирани като текст, методика и презентации. Целта е да подпомогнат работа на обучителите, които работейки с групи от библиотекари да могат да променят и напасват съдържанието към потребностите на участниците, без да се нарушава системата на курса.

3. Дончева, Анета и др. Библиотечното дело в България : Сб. нормат. док. 1878-2012 г. - 3. изд. / Състав. Анета Дончева, Александър Димчев. – София: Университетско издателство”Св.Кл. Охридски”, 2012. - 245 с.

 Това е последното и допълнено издание на сборника с нормативни документи в областта на библиотечното дело в България. То включва и нормативни документи за периода 1989- 2012.

4. Дончева, Анета и др. Учебник по библиотекознание и библиотечен мениджмънт / **Анета Дончева**, Ваня Грашкина-Минчева, Елена Георгиева ; Ред. Ваня Грашкина-Минчева. - София : Бълг. библ.-информ. асоциация, 2013. - 101 с. : с ил.

 Анета Дончева е автор на: Част I. Библиотекознание и библиотеки (Глава първа. Общо библиотекознание, Тема 4,5 и 6 и Глава втора. Национална система на библиотеките в България); Част II. Библиотечен мениджмънт (Глава първа. Управление и организация на библиотеката; Глава трета. Нормативна уредба за библиотеките; Глава четвърта. Библиотечен маркетинг и връзки с обществеността) и на Допълнителни материали за свободно избираемата дисциплина „Библиотечни организации и обединения“ (Тема 3).

Учебникът предлага систематизирано изложение по важна група от логически свързани специални учебни дисциплини, част от задължителната професионална подготовка на въведена нова образователна степен за заемане на библиотечна длъжност– библиотекар със средно образование и професионална квалификация. Разработен е на базата на общоприетите постановки в библиотековедската наука,

действащата нормативна база и натрупаният опит от проведените обучения в рамките на ББИА в периода 2010–2013 г. Обхванати са темите, свързани с общото библиотекознание; дефинирането на понятието „библиотека“ и нейната мисия и функции; националната система на библиотеките в България; управлението и организацията на библиотеката; лидерските подходи в управлението на библиотечния персонал; нормативната уредба за библиотеките; библиотечния маркетинг и връзките с обществеността. Обхватът на съдържанието и стилът на изложението са съобразени с целите на обучението и нивото на подготовка на обучаемите. Учебникът запълва една съществена празнота от учебна литература по общо библиотекознание и библиотечен мениджмънт. Той може да се ползва и като ръководство в сферата на организацията и управлението на библиотеките. Книгата е издадена в рамките на проект „Напредък и устойчиво развитие на библиотечния сектор в България“ на Българската библиотечно-информационна асоциация с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България“.

5. Дончева, Анета. Видове библиотеки при промяна на парадигмата на библиотечната теория и практика / Анета Дончева ; [науч. ред. Боряна Христова]. - София : Нац. библиотеката „Св. св. Кирил и Методий“, 2015. - 176 с. : с табл., сх. ; 24 см

 Монографията е издадена на основата на дисертационния труд на автора със същото заглавие. За първи път в България се обобщават нови факти в подкрепа на тезата за промяна на парадигмата на библиотечната теория и практика. Чрез собствена методика, включваща система от критерии и анализ на източници за първи път се открояват и систематизират мащабите на промените от началото на XXI век в българските библиотеки и на тази основа са изведени възможните трансформации на видовете. Анализирани са основните тенденции в развитието на видовете библиотеки и връзките между тях, включително новите технологични модели, състоянието на видовете библиотеки на границата между съществуващите и действащи до сега библиотеки и библиотеките на бъдещето. Изследвани са новопоявилите се видове и тяхното отличие от досегашните. На практика българските библиотеки, поради незадоволителните инвестиции в тях през последните години трудно хармонизират своята работа със световните тенденции. В професионалната и социална практика всеки управляващ библиотека и всеки библиотекар може да оцени посочените тенденции и резултати, а така също да коригира част от своята практика.

Статии в периодични издания , сборници, справочници

6. Дончева, Анета. Възможности за сътрудничество между националната библиотека „Св.Св. Кирил и Методий“ и публичните библиотеки. // *Обществената отговорност на публичните библиотеки и тяхната роля в демократичното общество: Сб. с доклади от национална конференция, Евксиноград, 24-26 септември 2003 г. - София : Съюз на библиотеките и информ. работници, 2003, с.43-47*

🔑 *Анализират се промените, които настъпиха в страната след 1990 г. и предизвикаха и повлияха върху понататъшното развитие на връзките между националната и публичните библиотеки. Разкриват се обстоятелствата за нарушаване на различните видове връзки на кооперация, координация, интеграция и централизация между библиотеките, на несистемност при поддържането им в рамките на мрежите на отделните видове библиотеки. Предлагат се виждания за развитието на сътрудничеството в съвременните условия след преразглеждане на връзките между отделните библиотеки. Анализират се особеностите на развитието на Националната библиотека, като се формулира мястото и в националната културна политика и общата и роля в професионалната сфера. Прави се извода, че на практика бъдещето на този вид връзки е преди всичко в рамките на една добра обща национална културна политика, където се преследват еднакви цели, съществува взаимна изгода, работи се екипно.*

7. Дончева, Анета. Проектът за закон за Националната библиотека като неразделна част от библиотечното законодателство в страната. // *Библиотеките и промените в съвременното българско законодателство: Доклади от XIV научна конференция на СБИР, Варна, 3-4 юни 2004.* - София : Съюз на библ. и информ. работници, 2004, с.17-20.

🔑 *Разглеждат се проблеми на библиотечното законодателство в страната в този период на развитие и хронологията на работата по изработването на библиотечни закони. Предлага се един по-гъвкав модел за система от библиотечни нормативни актове. Застъпва се тезата за целесъобразността и се дават аргументи за разработването на самостоятелен закон за Националната библиотека. Разкриват се целите и се правят предложения за структурата на подобен закон.*

8. Donceva, A. The Woman, The Library and the Bridge between Civilizations [Introduction]. // *The library and the woman : Intern. Sci. Conf., Sofia, 24-26th Sept. 2003.* - Sofia : Sonm, 2004, p. 5-7.

🔑 *Въвежда в Програмата "Мост между цивилизациите" (България - ИР Иран) , финансирана от Фондация "Отворено общество" на основата на двустранния договор за сътрудничество между националните библиотеки на България и Иран. Очертават се основните теми и споделени практики на библиотеки и други културни и образователни институции на Международната научна конференция "Библиотеката и жената".*

9. Donceva, Aneta. The Woman - Librarian and Manager.// *The library and the woman : Intern. Sci. Conf., Sofia, 24-26th Sept. 2003.* - Sofia : Sonm, 2004, p. 87-93.

🔑 *За участието на жените в управлението, в което те внасят своите уникални способности, умения, навици, стил на делово поведение, свой почерк при вземането на решения. Застъпва се тезата, че органичната разлика от мъжа придава на женския принос в управлението иновационен характер, разширява и обогатява мениджмънта преди всичко като практика на управление. Коментират се някои статистически данни за положението на жените в обществото и управленската сфера;*

съществуващите бариери за кариерата на жените - културни, образователни, юридически, а също така исторически и психологически. Разкриват се особеностите на стила на жените в управлението. Прави се извода, че в последните десетилетия управлението преминава от технократския и целеви подход към социален, повече отчитащ човешкия фактор и в този смисъл бъдещето е на женското управление.

10. Дончева, Анета и др. Регионалното сътрудничество на националните библиотеки / **Анета Дончева, Деница Кръстева.** // *Libraries, Globalization and Cooperation: Papers from the International conference Sofia, Bulgaria, 3-5 Nov. 2004.* – Sofia : St. Kliment Ohridski Univ., 2005, p.153-156.

 За инициативата на Народната библиотека “Св. Св. Кирил и Методий” за осъществяване на проекти със сродни културни институции в страните от Югоизточна Европа. Представят се проблемите, поставени на организиранияте две срещи на директорите на националните библиотеки. Коментира се създаването на Асоциация на Националните библиотеки от Югоизточна Европа с цел укрепване на връзките между тях и по-лесно интергриране в европейските структури. Характеризира се подписаното Споразумение, сътрудничеството да се осъществява в развитието на политиката и дейностите, свързани с междубиблиотечното заемане; развитие на дейностите за утвърждаване на правата за интелектуална собственост на автори, издатели и др; обмен на библиотекари и информационни специалисти; предприемане на общи действия за съхраняване на културното наследство на региона и запазване на ръкописи, инкунабули, книги и др.; разработване на съвместни проекти; организиране на културни мероприятия като конференции, съвместни изложби; подпомагане на чуждестранните учени в изследването на колекциите на библиотеките. Дават се характеристики на създадения Интернет портал и Проекта “Балканска библиография”.

11. Дончева, Анета. Участие на Народната библиотека в международни професионални инициативи. // *Библиотеката - минало и бъдеще: Юбил. сб., посветен на 125 годишнината на НБКМ.* – София: Нар. библ. Св. Св. Кирил и Методий, 2005, с.61-64.

 Разгледани са най-важните направления, в които се осъществява международната дейност на Библиотеката, а именно членството и работата и в международните организации като IFLA, CENL, ISO, ISBN, ISSN и др. Представено е участието на Библиотеката в международни проекти и програми като - Програмата ФАР; Програмата на М-вото на културата и Британския съвет „София за културен мениджмънт“; два проекта на Европейската комисия по опазване на документи /ЕСРА/ за мениджмънт на проекти по опазване на документи; Програмата "Ариана,.; Програмата "Калейдоскоп“; Европейската програма "Култура 2001", "Култура 2002“ и "Култура 2003"; Проекта ВИЕФ /BIEF/; проекта "Интернет в балканските библиотеки" на ЮНЕСКО /UNESCO/ ЮНАЛ /UNAL/; Програмата LibEcop и др. Разгледани са също така изгодите от участието на Библиотеката по програми на Фондация "Хенри Форд“, по Програмата на Японското правителство за безвъзмездна културна помощ; по Програмата "Courants" на М-вото на културата на Република Франция; по

Програмата "Мост между цивилизациите" /България - ИР Иран/ на Фондация "Отворено общество" на основата на двустранния договор за сътрудничество между националните библиотеки на България и Иран. Коментират се и проблемите на двустранните отношения и двустранните договори за сътрудничество с националните библиотеки в Европа и света.

12. Дончева, Анета и др. Ориенталските колекции на Националната библиотека в контекста на процесите по опазването на националното книжовно културно наследство и достъпа до него / **Анета Дончева, Цветанка Панчева.** // *Общуване* с изтока: Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на Стоянка Кендерова.- София : Нар. библ. Св. Св. Кирил и Методий, 2007, с.84-95. Достъпно и от: <http://electronic-library.org/articlars/Article%200154.html>

 В статията са представени основните дейности на Националната библиотека в целенасочената политика за събиране на националното книжовно богатство; осигуряването на условия за свободен достъп до колекциите и информацията; развитието на научно-изследователска дейност за създаване на продукти и услуги за специални групи потребители (български учени, изследователи от чужбина) и в помощ на науката и образованието; опазването и защита на библиотечното наследство на примера на работата с колекциите на Ориенталския отдел на Националната библиотека. Тези колекции са избрани за разглеждане поради факта, че всъщност съставляват най-голямото хранилище на писмени паметници на източната наука у нас; важна част са от цялото ръкописно-документалното наследство, съхранявано в Библиотеката и са обект на специално внимание от страна на архивисти и библиотекари - от обособяването им до сега. В статията са посочени и проблемите по изграждането на висококвалифицирани и мотивирани специалисти в тази област- единият е свързан със специфичната и рядката квалификация на специалистите и тяхната научна подготовка и другият - с постоянната необходимост от повече специалисти, поради големите обеми от документи, които се обработват. Посочени са и някои от бъдещите приоритети в работата на Ориенталския отдел- създаването на дигитални документи и стимулирането на достъпа до съдържанието им, инвестиране в научно-изследователски дейности и нови информационни технологии, подготовка и развитие на човешкия ресурс.

13. Дончева, Анета. Проект за Дигитален център на българската национална библиотека. // *Globalization, Digitalization, Access and Preservation of Cultural heritage : Papers from the International conference Sofia, Bulgaria 8-10 Nov. 2006.* – Sofia : St. Kliment Ohridski Univ., 2007, p.60-64.

 Разглеждат се елементите на проекта за Дигитален център в Националната библиотека: предпоставките за възникване, свързани с приоритетното реализиране на програмата за реформи в технологиите; целите-опазването на културно-историческото наследство на всяка страна в рамките на Европейската общност; съдържанието - кои видове документи и в какъв обем ще бъдат дигитализирани; основните дейности- организиране на пилотен проект,

изработване концепция за дигиталната библиотека и др. Представени са етапите на изпълнение на проекта; финансирането му; необходимия персонал за неговото функциониране; материалната и техническата база.

Обръща се внимание на ролята на този център при реализиране на програмата за опазване на книжовното наследство и възможността за широк достъп до съхраняваните в Националната библиотека документи.

14. Дончева, Анета. Проектът „Виртуална библиотека – България”: нови перспективи и нови шансове. // *Професия, поприще, призвание: Юбилеен сб., посветен на 65-год. на Радка Колева.* – София: Нар. библ. Св. Св. Кирил и Методий, 2008, с. 87-91.

 Статията разкрива дейността на Националната библиотека по реализирането на Проекта „Виртуална библиотека –България”, който има за цел създаването на Единна национална библиотечно-информационна система и модернизирането на българските библиотеки като центрове на знанието в информационното общество. Разкрити са основните организационни и технологични дейности по въвеждането на библиотечно-информационната система COBISS и включването в мрежата COBISS. Net, предлагани от Института за информационни науки (IZUM) в Марибор, Словения. Показани са ползите от реализирането на проекта (стратегически и практически аспекти). Направена е характеристика на участниците в проекта, на бюджета на проекта, на дейностите по проекта и периодите на реализация. Статията съдържа и кратка информация за развитието на системата COBISS и мрежата COBISS.Net.

15. Дончева, Анета. Библиотечният персонал в Националната библиотека – гледната точка на един мениджър. // *Библиотечната професия през XXI век- промени и предизвикателства : Сб. материали от XVIII Нац. конф. на ББИА. - Велико Търново : ИВИС, 2009, с. 6-13.*

 Застъпено е становището, че човешките ресурси са един много съществен елемент от функционирането на Библиотеката и тяхното добро управление е изключително важно за реализирането на стратегическите ѝ цели. Развитието и подкрепата на персонала се разглеждат като ключови ресурси и като фактор за осъществяване дейността на Библиотеката. Представя се статистическа картина на състоянието на персонала в Националната библиотека и се прави анализ на най-характерните принципи за управление на човешките ресурси- планиране на работната сила; анализ и проектиране на длъжностите; набиране, подбор и назначаване; атестиране; управление на възнагражденията; квалификация и развитие. Акцентира се върху някои от най-съществените елементи при работата с персонала и така се прави опит за разсъждение върху състоянието и бъдещето на персонала в Националната библиотека, която като най-голямата библиотека в страната е и с най-висока численост на персонала.

16. Дончева, Анета и др. Политика на националната библиотека на България за опазване на културното и историческото наследство чрез интензивно развитие на информационните и комуникационни технологии / **Анета Дончева, Боряна Христова.** //

Globalization and the management of information resources : Papers from the International conference Sofia, Bulgaria 12- 14 Nov. 2008. – Sofia : St. Kliment Ohridski Univ., 2010, p. 425-431.

 Разглеждат се приоритетите в опазването на националното книжовно наследство в българската Национална библиотека и предлага план по етапи и видове документи за национална стратегия за дигитализирането на книжовното ръкописно-документално наследство, запазено в България, който включва: дигитализация на ефектни визуално материали (богато украсени ръкописи, стари картички, портрети и снимки и др.), които да създадат първоначален интерес към фондовете и към съдържанието(с безплатен достъп); дигитализация на най-старите запазени ръкописи и документи, независимо от произхода им (до края на XIII в.-X-XIII в.) с оглед съхранението и улесняване на проучването им; дигитализация на българското ръкописно наследство от XIV в.- обосновка с Втория златен век на българска книжнина и култура; дигитални бази само на миниатюрите от славянските ръкописи X-XIX в.; дигитализация на османски, гръцки и латински ръкописи от XIV-XVIII в.(изборно , според текста); дигитализация на периодика(пълна на изданията до 60-те години на XX в. и по теми на старата периодика; дигитализация на заплашени от унищожение или труднодостъпни сбирки от българските писмени паметници. Разглеждат се практиките за интензивното развитие на информационните технологии чрез реализиране на проекта „Виртуална библиотека – България. I етап.”, който предполага създаване на Единна национална библиотечно- информационна система с кооперирано каталогизиране за текуща научна информация и осигуряване на достъп до националното книжовно културно наследство и изпълнение на проектите за дигитализация на документите на Националната библиотека и създаването на Дигитална библиотека. Очакваните резултати са свързани с включването и активното ни участие в работата на Европейската библиотека; с оптимизиране работата по обработката на документалните потоци; с осигуряването на бърз достъп на потребителите до богатствата на Националната библиотека.

17. Дончева, Анета и др. Участие на Националната библиотека в международни проекти за дигитализация / Анета Дончева, Цветанка Панчева. // *Необходими стъпки за интегриране на България в европейското начинание „Еуропеана”* : [Докл. от международн. конфер.], Пловдив, 23-24 април 2010 г. Достъпно и от:

http://www.emilstoyanovmep.eu/public/files/news/2/document_30.ppt

 Резюме на доклада е публикувано в издание, посветено на международната конференция „Необходими стъпки за интегриране на България в европейското начинание „Еуропеана”. Разглеждат се основните направления и приоритетите в работата на Националната библиотека в областта на дигитализацията на писменото културно наследство и се представят целите, свързани с опазването на националното книжовно богатство. Представя се подробно участието на националната библиотека в международни проекти за дигитализация и международни дигитални библиотеки.

18. Дончева, Анета и др. Дигитална библиотека на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ : Проект BG0046 – Дигитализация и запазване на писменото наследство на България / **Анета Дончева**, Цветанка Панчева. // *Библиотека*, 2010, № 6, с. 5-11.

 Статията е посветена на завършването на големия проект на Националната библиотека -Проект BG0046 – Дигитализация и запазване на писменото наследство на България, финансиран от ФМ на ЕИП и откриването на модерно оборудвания Дигитален център. Представени са целите и изпълнените задачи, самите дейности по проекта и получените резултати. Представени са дейностите по публичност и управление, както и партньорите на проекта.

19. Дончева, Анета. Наложителни промени в структурата на Националната библиотека в ИО. // *Потребностите на информационното общество и библиотеките: хармония или конфликт?* : Доклади от XXI национална конференция на ББИА, Благоевград, 9-10 юни 2011 г. - София : Бълг. библ.-информ. асоц., 2012, с. 109-116. Достъпно и от: <http://www.lib.bg/publish/Издания-на-ББИА/Сборници-от-конференции/170-Потребностите-на-информационното-общество-и-библиотеките-хармония-или-конфликт,-2011>

 Разкриват се предпоставките за промените в Национална библиотека във връзка с изпълнението на проектите „Виртуална библиотека – България” за и изграждане на Единна национална библиотечно-информационна система и наложилите се дейности по дигитализация на колекциите на Националната библиотека и създаването на Дигиталната библиотека. Представят се основните организационните инициативи за осъществяването им, свързани с необходимото време, ресурси, професионални умения и контрол на процесите. Описани са основните процеси на осъществяване на промяната- технологични, структурни и др. Споделени са множеството проблеми и най-честите причини за възникването им при промени в библиотеката.

20. Дончева, Анета. Директорът на една съвременна европейска национална библиотека. // *Beati Possidentes* : Юбилеен сб., посветен на 60-год. на проф. дфн Боряна Христова. – София: Нац. библ. Св. Св. Кирил и Методий, 2012, с. 30-38.

 Статията е посветена на проф. Б. Христова - директор на Националната библиотека от м. май 1998 г. до м май 2016 г. и положените от нея големи усилия за развитието за този важен културен, образователен и информационен институт. През призмата на нейните професионални, интелектуални и човешки качества се разглеждат няколко задачи на нашата Национална библиотека, които имат приоритетно значение за нейното европейско развитие и успешно се реализират в мандата на проф. Боряна Христова. Това са задачи (могат да бъдат наречени роли) на националните библиотеки в европейските страни като тези, свързани с достъпа до колекциите и информацията; със създаването на дигитална библиотека и съхраняването на националното културно наследство и знание; с подобряването на услугите за ползвателите; с пропагандата на културното разнообразие и многоезичието като основни ценности на европейската култура; с кооперирането с

други културни, образователни и информационни институции на национално, европейско и глобално равнище.

21. Дончева, Анета. Характеристика на вида „национална библиотека” и съвременни тенденции в неговото развитие. // Библиотека, 2014, № 1, с. 91-102.

🔑 *Статията е в духа на продължаващото активно обсъждане в професионалните среди и обществото на перспективите, които имат националните библиотеки в XXI в. Представени са редица изменения в работата на вида „национална библиотека“, като се обръща особено внимание на технологичните промени, които са довели до изменения на задачите, до промени в състава на колекциите, до появата на нови и усъвършенстването на стари услуги. Представени са също така и редица организационни и координационни проблеми, позволяващи на вида да съществува в една хибридна среда. Направен е анализ на преосмислените приоритети, дейността, поведението на вида в конкурентната среда на информационния пазар. Поставени са за дискусия въпросите, които си задават всички европейски и други страни, за план и нови насоки във визиите и стратегиите за развитието на този вид библиотеки, както и за старите и новите им задачи. Разсъждава се как може да бъде прокаран мост към функционирането на вида „национална библиотека“ в бъдеще.*

22. Дончева, Анета. Наблюдения върху формалните и неформалните отношения в организационната култура на библиотеката. В: Библиотека, Год. 22, (2015), № 5, с. 19-26.

🔑 *За една друга страна на организационната култура, свързана с неформалния живот в организацията и неформалните отношения между служителите. Направен е опит да се очертаят съществуващите във всяка организация две системи на отношенията- тези, създадени от предписаните процедури, които могат да бъдат институционно санкционирани и рационални и такива, възникналите спонтанно в определени групи на основа на различни видове връзки, негласна договореност и други подобни. Основната база за наблюдения и опит в случая е Националната библиотека като са разгледани многото и различни фактори при формирането на организационната култура в НБ ,свързани с нейната история; с целите и задачите, които изпълнява; със специфичния характер на дейността и; с големината и; с особеностите при нейното управление; с развитието на технологиите; със средата в която функционира и мястото, в което функционира. Направена е характеристика на неформалните отношения, посочени са причини за възникването им, както и възможностите за управлението им. Правят се изводи, че на практика **формалните и неформалните отношения взети заедно, могат да осигурят един системен подход за умелото справяне със сложните проблеми на организационната култура, че организационната култура на библиотеката, в частност на НБ, е сложна и многопластова и трябва да бъде постоянно наблюдавана, изучавана и ефективно управлявана.***

23. Дончева, Анета. Актуалната библиотечна статистика.//През призмата на информационната наука:Сборник , посветен на 70-годишния юбилей на доц.д-р нина Шуманова.- София:Университетско издателство «Св. Кл. Охридски», 2016,с.321-328.

 Публикацията е породена от работата през последните няколко години върху проблема за реформа в библиотечната статистика у нас. Задълбочаването на проблема, нуждата от изследвания и сравнителни анализи са основата Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА) да инициира работа по проблемите на библиотечната статистика и да възложи на автора създаване на модел за библиотечната статистика в страната. Този модел беше презентиран на Националната кръгла маса „Стандартизацията в библиотеките“, 20-21 окт.2016 г. в София от Дончева, Анета. Проблеми и етапи на въвеждане на БДС-ISO 2789-2015 в локалната, отрасловата и националната статистика. -. [онлайн],[Прегледан март 2018].
Достъпно от :

http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=1147&Itemid=255

В статията е направен опит за разглеждане на проблемите на библиотечната статистика от два важни аспекта- съдържание на библиотечната статистика и организация на библиотечната статистика. Разгледани са съществуващите в страната традиции и е направен анализ на съвкупността от статистически данни и статистическа информация за библиотеките и тяхната дейност; сборът, групирането и анализът на различни статистически показатели, свързани с библиотеката/ките в страната. Разгледани са и библиотечните стандарти за статистика, както и библиотечната документация за събиране на статистическите данни. Представени са методите и начините за събиране и обработка на данните за българските библиотеки в рамките на националната и отраслова статистика. Направен е изводът, че е необходимо да изградим една по-ефективна система за библиотечна статистика в България.

24. Дончева, Анета . Национално съгласие за динамичното развитие на библиотеките. Динамични библиотеки: достъп, развитие, промяна:Доклади от XXVI национална годишна конференция наББИА. София, ББИА, 2016, стр.5-10.

 Направен е опит да се отговори на следните въпроси: Доколко динамично се развиват българските библиотеки? Достатъчно реална ли е промяната в тях? Каква е тяхната резултатност и сравнима ли е международната практика относно качеството на библиотечните услуги и ефективността на работата? Имаме ли национално съгласие относно дългосрочността по отношение на реформите и структурирането на библиотечната система в полза на гражданите?

Анализирант се няколко вида връзки между „управляващи- библиотеки / библиотечна общност“; „библиотеки/ библиотечна общност- граждани“ и „между библиотеките- в библиотечната общност“ и се очертават основните цели и задачи, които могат и трябва да се преследват и решават в рамките на националното съгласие за едно динамично развитие на всички библиотеки в страната в полза на обществото.

25. Дончева, Анета. Мениджмънт на разнообразието в библиотеката. Библиотеките – национална идентичност и многообразие: Доклади от XXVII Национална годишна конференция на ББИА, 8 - 9 юни 2017 г., София, ББИА, 2017, с.5-10.

Достъпно и от:

http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=1209&Itemid=112

🔑 *Статията разкрива едно ново съдържание на мениджмънта, както и особеностите му в съвременната библиотека. Статията разглежда какво включваме в понятието разнообразие; кои са ползите от разнообразието в една организация, респ. библиотеките. Прави се опит да се отговори на въпросите защо разнообразието е от значение за библиотеките и доколко може да осигури растеж и развитие. Отчитайки сериозните организационни промени днес са представени областите, в които работи мениджмънта на разнообразието в библиотеките.*

26. Дончева, Анета. Развитие на библиотечната инфраструктура в България- В: *Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“*, т.8. 2017, с.229-243. Достъпно и от : [file:///C:/Users/aneta/Downloads/GSU_%20BIN_2016_T8%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/aneta/Downloads/GSU_%20BIN_2016_T8%20(2).pdf).

🔑 *Библиотечната инфраструктура се разглежда като част от инфраструктурата на културата, образованието и науката в страната. Разглежда се организацията на библиотеките в териториални системи и мрежи, както и наличието и развитието на иерархичните и координационните връзки между тях. Прави се опит да се очертае и разшири представата за библиотечната инфраструктура - освен библиотеките и библиотечните мрежи се включат и няколко компоненти, които не са типични за инфраструктурата, но оказват значение за нейното развитие. Това са библиотечното образование и библиотечна наука (библиотечни изследвания); библиотечните сдружения и библиотечния печат (медии). Целта е да се насочи вниманието към изработване на стратегия за библиотечна инфраструктура, която да е основана на визията за широко достъпни, качествени и ефективни библиотечни услуги, отговарящи на нуждите на потребителите в съвременното общество.*

27. Дончева, Анета. Стратегическите приоритети на българските публични библиотеки на благо на съвременните читатели. В: *Сахаровски четения-2017*. Сборник статии по материалите на VI международната научно-практическа конференция Санкт-Петербург, 1-2 декември 2017 г., Санкт-Петербург, 2017, с.59-63.

🔑 *Публикацията е следствие от една предварителна разработка на автора за новата роля на обществените библиотеки, в която е направен цялостен преглед на съвременните виждания, насоки, стратегии и планове за развитие на обществените библиотеки и стратегическите приоритети за основните роли на съвременните обществени библиотеки: Дончева, Анета. Новата роля на обществените библиотеки. Национален форум "Библиотеките днес" . -София, Фондация „Глобални библиотеки-България". 2016. [онлайн],[Прегледан март 2018]. Достъпно от : <http://www.glbulgaria.bg/nationalforum2016>.*

Статията разкрива съвременната роля на обществената библиотека като важен източник на знания, пространство за обучение, култура и социална комуникация. За необходимостта да бъдат инициирани разработки на ръководни принципи, приоритети, възгледи и стратегии за бъдещото развитие на обществените библиотеки.

🔑 *Современная роль публичных библиотек как важного источника знания и пространства для обучения, культуры и социальной коммуникации. О необходимости инициировать разработку руководящих принципов, приоритетов, взглядов и стратегий будущего развития публичных библиотек.*

28. Doncheva, Aneta, Eli Popova. New approaches to the presentation of Bulgarian regional libraries in the virtual space . - *Rhetoric and Communications E-journal, Issue 32, January 2018, SIETAR*. [онлайн][. Прегледан на 15.03.2018]. Достъпно от :

<http://rhetoric.bg/aneta-doncheva-eli-popova-new-approaches-to-the-presentation-of-bulgarian-regional-libraries-in-the-virtual-space>.

🔑 *Публикацията обобщава резултатите от изследване на Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ (БИНКП) на СУ на тема „Оценка на информационната стойност на уеб сайтовете на регионалните библиотеки (РБ) в България. Конструирание на препоръчителен модел на уеб сайт, отразяващ резултатите от дейността на регионалната библиотека.“ Регионалните библиотеки (РБ) се разглеждат като модерни организации, които имат нужда от повече видимост на техните възможности, за да намират партньорства и да доказват своята реална полза за хората и обществото. Уеб сайтовете (интернет страниците) на РБ участват във формирането на обществените представи за тяхната ефективност и отношението към дейностите и услугите им. В условията на информационната ера адекватното представяне на РБ във виртуалното пространство е условие за пълноценното използване на техния потенциал и за обективна оценка на действителната им значимост за решаване предизвикателствата на времето. В рамките на тематичен проект е извършено проучване на състоянието на интернет страниците на 27-те РБ по система от показатели, представени в матрица. Обхванати са и интернет страниците на 12 обществени библиотеки в Европа по аналогичните показатели. Събраните и систематизирани данни служат за установяване на състоянието на уеб сайтовете на българските регионални библиотеки, както и за сравнителен анализ на подходите в изграждането им в България и в някои от европейските страни. Получените резултати от проучванията, направените сравнения и съпоставки служат за основа в разработването на примерен модел за информационна архитектура на интернет страниците на РБ. Принципиите за тяхното изграждане са насочени към съвременни подходи за атрактивното представяне на ефективността на обществените библиотеки във виртуалното пространство.*

🔑 *The publication summarises the results of a study by the Department of Library and Information Studies and Cultural Policy (DLISCP) of the University of Sofia on the "Assessment of the information value of the websites of regional libraries in Bulgaria. Development of a recommended website model reflecting the performance of the regional*

library."Regional libraries (RLs) are seen as modern organisations, which need to increase the visibility of their capabilities in order to find partnerships and to demonstrate their real benefit to people and society. The websites (Internet pages) of RLs play a role in shaping public perceptions of their effectiveness and attitudes towards their activities and services. In the context of the Information Age, the adequate presentation of RLs in the virtual space is a prerequisite for the full use of their potential and for an objective assessment of their importance for addressing the challenges of the period. Within the framework of a thematic project, a survey of the state of the websites of the 27 RLs was carried out according to a system of indicators presented in a matrix. The websites of 12 public libraries in other European countries were also reviewed, following similar indicators. The collected and systematically organised data serve to assess the state of the websites of the Bulgarian RLs, as well as to compare the approaches to their construction with those in other European countries. The results of the surveys and the comparisons that were made serve as a basis for the development of a sample model for the information architecture of the Internet pages of RLs. The principles for its development focus on modern approaches for the engaging presentation of the effectiveness of public libraries in the virtual space.

29. **Дончева, Анета, Ели Попова.** Нови подходи за присъствието на българските регионални библиотеки във виртуалното пространство.- В: *Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“*, т.9. 2018 [под печат]

 Публикацията обобщава резултатите от изследване на Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ (БИНКП) на СУ на тема „Оценка на информационната стойност на уеб сайтовете на регионалните библиотеки (РБ) в България. Конструирание на препоръчителен модел на уеб сайт, отразяващ резултатите от дейността на регионалната библиотека.“ Регионалните библиотеки (РБ) се разглеждат като модерни организации, които имат нужда от повече видимост на техните възможности, за да намират партньорства и да доказват своята реална полза за хората и обществото. Уеб сайтовете (интернет страниците) на РБ участват във формирането на обществените представи за тяхната ефективност и отношението към дейностите и услугите им. В условията на информационната ера адекватното представяне на РБ във виртуалното пространство е условие за пълноценното използване на техния потенциал и за обективна оценка на действителната им значимост за решаване предизвикателствата на времето. В рамките на тематичен проект е извършено проучване на състоянието на интернет страниците на 27-те РБ по система от показатели, представени в матрица. Обхванати са и интернет страниците на 12 обществени библиотеки в Европа по аналогичните показатели. Събраните и систематизирани данни служат за установяване на състоянието на уеб сайтовете на българските регионални библиотеки, както и за сравнителен анализ на подходите в изграждането им в България и в някои от европейските страни. Получените резултати от проучванията, направените сравнения и съпоставки служат за основа в разработването на примерен модел за информационна архитектура на интернет страниците на РБ. Принципиите за тяхното изграждане са насочени към съвременни

подходи за атрактивното представяне на ефективността на обществените библиотеки във виртуалното пространство.

30. Дончева, Анета, София Пейчева. Регионалната библиотека -представяне на нейните ресурси и осигуряване на комуникационни връзки с ползвателите и обществото.- В: *Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“*, т.9. 2018 [под печат]
 В студията се представят резултатите от проведено изследване на уебсайтовете на регионалните библиотеки- техните основни ресурси и връзките с общността. Изследването е структурирано по предварително зададените критерии в рамките на проучването. Направен е съдържателен и количествен анализ на основни рубрики, свързани с общото представяне – визитка на библиотеката (за нас) ,ресурсите на библиотеката и връзките с общността, както и сравнение с практиките на няколко обществени библиотеки в Европа. Предлага се изводи относно по-ефективното представяне на регионалната библиотека във виртуалното пространство.

Редакторска дейност

31. Пол, (Измерване на качеството в библиотеките : оценяване на ефективността / Розвита Пол, Петер те Бьокхорст ; [прев. от англ. Асен Георгиев] ; [науч. ред. Анета Дончева].- София : Бълг. библ. информ. асоц., 2011 ([София] : Унискорп), 268 с. ; 21 см
 Изборът за представянето на научната редакция на тази монография е продиктуван от факта, че публикацията е първа по рода си и е професионално издание с голяма нормативна и практическа насоченост. Работата като научен редактор беше свързана с доста трудности при представянето на тази книга на българската професионална общност. Първата причина е че, библиотеките в страните с добре развито библиотечно дело имат вече няколко десетилетия дейност по наблюдението и изследването на индикаторите за ефективност и качество (наричани също така критерии за ефективност), тези индикатори са публикувани даже в наръчници и стандарти, докато у нас подобни изследвания не са правени и този вид дейност е за някои библиотеки даже непозната. Другата причина е свързана с нарасналата необходимост у нас да се измерват резултатите от дейността на библиотеките. Изданието е полезно за всички видове библиотеки, защото всички видове библиотеки могат да ползват изследваните индикатори. Ползното е, че всяка библиотека може да подбере нужните и индикатори и да осъществи процеси на измерване, за да има даже и най-малък ориентир за това как ефективно да обслужва своите ползватели.

Подпис:

(А.Дончева)

